

درس 11

آفت‌های زیان

توانایی سخن گفتن یکی از مهم ترین نعمت های خداوند به انسان است.

انسان با استفاده از مهارت سخن گفتن با دیگران ارتباط برقرار می کند، مشورت می کند، خواسته هایش را بیان می کند و ... اما گاهی انسان با استفاده از این توانایی موجب رنجش دیگران از خود می شود!

در واقع سخن گفتن شخصیت درونی انسان را آشکار می سازد؛ همانطور که حضرت علی (ع) می فرماید:

هنگامی که سخن می گوئید شناخته می شوید؛ زیرا انسان زیر زبان خود پنهان است.

فعالیت کلاسی

به نظر شما، نعمت سخن گفتن چه تاثیری در زندگی انسان در دنیا و جهان آخرت دارد؟ استفاده درست از این نعمت میتواند باعث سعادت دنیوی و اخروی گردد و استفاده نادرست از این نعمت موجب رنج و عذاب اخروی و دنیوی انسان میگردد.

آیا همه از نعمت سخن گفتن به درستی استفاده می کنند؟ **خیر، بعضی انسان ها از زبان خود برای آزار دیگران و انجام گناه استفاده میکنند و ارزش این نعمت الهی را نمیدانند.**

نمونه هایی از آفت زبان:

(1) دروغ گفتن

(2) غیبت کردن

(3) ناسزا گفتن

دروغ گفتن

- ▶ در سال پیش دانستیم که دروغگویی علاوه بر اینکه عذاب الهی را در روز **قیامت** در پی دارد، در همین دنیا نیز سبب از بین رفتن اعتماد دیگران نسبت به فرد و تنهایی او می شود.
- ▶ دروغگو یا می خواهد به وسیله دروغ چیزی را به دست آورد یا قصد دارد خودش را از مشکلی رهایی بخشد.
- ▶ نکته مهمی که باید به آن توجه کنیم این است که گاهی افراد بدون آنکه خودشان متوجه شوند دروغ می گویند؛ مثلاً به دلیل علاقه ای که به فرد دیگری دارند، در تعریف از او زیاده روی می کنند، یا به سبب دشمنی که با کسی دارند، از سر دشمنی و کینه دروغ می گویند، **در تمامی این موارد افراد با دروغ خود را در معرض گناهان فراوانی قرار می دهند.**

دروغ گفتن

نتایج دروغ گفتن:

1. عذاب الهی در روز قیامت
2. از بین رفتن اعتماد دیگران نسبت به فرد دروغگو و تهایی او
3. نابودی ایمان و محرومیتی الزام **اجتناب** الهی **عسکری (ع)** درباره دروغ:
4. تضعیف حافظه **ها همگی در خانه ای جمع شده اند که کلید آن دروغ است.** **حافظه** **است** قول مشهور: «دروغگو کم حافظه است»
5. موجب فقر و تنگدستی می شود!

بیشتر بدانیم

تعارف دروغین

گاهی برخی افراد در تعارفات به دروغ، مطلبی را می‌گویند و تصوّر می‌کنند چون تعارف است اشکالی ندارد؛ مثلاً وقتی او را به خوردن غذایی دعوت می‌کنند، درحالی‌که واقعاً دوست دارد از آن غذا بخورد می‌گوید: «میل ندارم» گاهی هم فقط از روی عادت، از دیگران دعوت‌های بی‌مورد می‌کند و چیزی را به آنها

تعارف می‌کند. در صورتی که ائمه علیهم‌السلام این شیوه رفتار را تأیید نمی‌کنند:

اسماعیل پسر امام صادق علیه‌السلام می‌گوید:

به همراه پدرم به طرف منزل می‌آمدیم و یکی از اصحاب نیز همراه ما بود و با ایشان صحبت می‌کرد. وقتی

به خانه رسیدیم پدرم با او خداحافظی کرد و داخل خانه شدیم.

به ایشان گفتم: پدرجان، بهتر نبود او را دعوت می‌کردید به خانه بیاید؟

امام فرمود: اکنون در وضعیتی نیستم که بتوانم از او پذیرایی کنم.

من گفتم: اما اگر تعارف می‌کردید او هم واقعاً نمی‌آمد.

امام فرمود: پسر، من نمی‌خواهم خداوند مرا از گروه تعارف‌کنندگان دروغین به شمار آورد.^۱

غیبت کردن

بدگویی پشت سر دیگران و آشکار ساختن عیب های
آنان یکی از بزرگترین گناهان نزد خداوند است که عذاب
الهی اصلی درین است. که حتی وقتی با چشم خودمان

خداوند درباره این عمل زشت هم چیزی ناپسندی را از کسی می بینیم، حق نداریم آن را به میتا
می گویند که سخن آنها وقتی

غیبت به شمار می رود که آنچه درباره دیگران می
گویند، واقعیت نداشته باشد، در صورتی که اگر آن مطلب
واقعیت نداشته باشد هم تهمت و هم دروغ ^{فکر هشوه} میشود.

وَاتَّقُوا اللَّهَ

إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ

ای کسانی که ایمان آوردید...

و بعضی از شما غیبت بعضی دیگر را نکند

آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر

مرده اش را بخورد؟

همه شما از این امر کراهت دارید

و از خدا پروا کنید،

که خدا توبه پذیر مهربان است

راستی:

همچنین غیبت نوعی تبلیغ و اشاعه (انتشار) کارهای ناپسند است که در این دنیا دین انسان را نابود می کند.

غیبت کردن

نتایج غیبت کردن :

1. در پی داشتن عذاب سخت الهی
2. عدم دوستی و اتحاد

مجازات فرد غیبت کننده :

خداوند کارهای نیکش را به حساب فردی که از او غیبت شده می نویسد و توفیق انجام کارهای نیک را از غیبت کننده می گیرد.

بهترین راه درمان:

انسان هیچ گاه از عیب ها و کاستی های خود غافل نباشد و به جای اینکه از دیگران ایراد بگیرد عیب های خود را برطرف سازد.

فعالیت کلاسی

اگر در میان جمعی باشیم که از یک مسلمان غیبت می کنند، چه مسئولیتی داریم؟

باید از جمع بخواهیم که درباره آن فرد غیبت نکنند و به آنها گوشزد کنیم که خداوند غیبت کردن را دوست ندارد و آن را از گناهان بزرگ میداند و در مورد خوبی های آن فرد صحبت کنیم و نگذاریم که جمع غیبت کند ولی اگر جمع گوش ندادند و بد برخورد کردند باید مجلس غیبت را ترک کنیم.

بیشتر بدانیم

غیبت با دهان بسته!

شایسته است توجه داشته باشیم که غیبت کردن همیشه با زبان نیست؛ بلکه گاهی یک اشاره دست، یا صورت، یا تقلید از یک حرکت و رفتار اشخاص نیز می تواند غیبت به شمار آید:

روزی زنی کوتاه قد نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمد تا از ایشان سؤالی بپرسد. وقتی جواب سؤالش را از پیامبر اکرم دریافت کرد و برگشت، یکی از حاضران آهسته و با اشاره دست، کوتاهی قد آن زن را نشان داد.

پیامبر رحمت فرمود: تو با این کار غیبت او را کردی.^۱

ناسزا گویی

ناسزا گفتن:

از دیگر گناهان زبان (فحاشی و زشت گویی)

نتایج ناسزا گفتن:

1. رواج کلمات زشت در جامعه سبب از بین رفتن حیا می شود.
2. موجب آلودگی روح انسان
3. دوری از سعادت

سخنی از پیامبر اکرم (ص) درباره ناسزا گفتن:

«خداوند بهشت را برای فحش دهنده بد زبان که برایش مهم نیست چه می گوید و دیگران درباره او چه میکنند حرام کرده است»

ناسزا گویی

انسان ها زمانی این عمل زشت را انجام می دهند که :

1. عصبانی شده و نمی توانند خشم خود را کنترل کنند، فحش می دهند و هر قدر این رفتار را تکرار می کنند، در آنان بیشتر به عادت تبدیل می شود.

2. قصد شوخی دارند و می خواهند دیگران را بخندانند و از اینکه دیگران از گفته زشت آنان به خنده می افتند لذت می برند.

★ البته برخی به دلیل تربیت نادرست ، سخنان زشت را به زبان می آورند و این کار برای آن ها به عادت تبدیل شده است.

راه درمان ناسزا گفتن

1. دوری از کسانی که فحش می دهند و عادت به این کار دارند.
2. اندیشیدن به اینکه چه کار زشت و ناپسندی انجام می دهند.
3. توجه داشتن به اینکه با فحش دادن چه برکاتی از زندگی آنان حذف می شود و در نهایت رستگار نمی شوند.

فعالیت کلاسی

به نظر شما بهترین واکنش در برابر کسی که عادت به فحش دادن دارد، چیست؟

متوجه کردن او به عواقب کارش و دوری کردن از او.

بیشتر بدانیم

همه به او می‌گفتند: «رفیق امام صادق علیه السلام»

آن روز هم مثل همیشه در راه با امام صادق علیه السلام صحبت می‌کردند که وارد بازار شدند. خدمتکارش نیز پشت سر آنها حرکت می‌کرد. در میانه راه ناگهان برگشت و پشت سرش را نگاه کرد، اما خدمتکارش را ندید. مقداری که راه رفتند دوباره برگشت، ولی باز هم خبری از خدمتکارش نبود. وقتی برای سومین بار پشت سرش را نگاه کرد و باز هم او را — که حواسش به مغازه‌ها بود و کمی عقب مانده بود — ندید خیلی عصبانی شد. کمی بعد وقتی چشمش به خدمتکارش افتاد با خشم دشنام زشتی به پدر و مادر او داد و گفت: «تا حالا کجا بودی؟»

تا این جمله از دهانش خارج شد، امام صادق علیه السلام دستش را به علامت تعجب بلند

کرد و بر پیشانی خود زد و فرمود:

سبحان الله؛ تو به او و خاندانش چنین دشنامی می‌دهی؟ من تو را

به تقوا و پرهیزکاری می‌شناختم. اما اکنون معلوم شد که در تو تقوایی

نیست.

مرد فوراً جواب داد:

ای فرزند رسول خدا، این

مرد اهل سرزمین‌های کفر

است و پدر و مادرش نیز

اهل آنجا هستند. آنها

اصلاً مسلمان نیستند.

امام باز هم او را نصیحت کرد، اما آن مرد زیر بار نمی‌رفت.

پس از اینکه مشخص شد او فردی فحاش است و نه تنها از عمل زشت خود پشیمان نیست؛ بلکه از این

کار دفاع هم می‌کند، امام از او جدا شد و دیگر کسی او را با امام صادق علیه السلام ندید.^۱

خودت را امتحان کن

1- دو مورد از عواقب دروغ گفتن را بیان کنید. ۱- عذاب الهی در روز جزا ۲- از بین رفتن اعتماد دیگران نسبت به فرد دروغگو در دنیا

2- رواج غیبت در جامعه چه آثار شومی بر روابط مردم با یکدیگر خواهد گذاشت؟

- ۱- کینه و ناراحتی را نسبت به دیگران در دل خود میپروراند.
- ۲- نمیتواند مانند گذشته با بقیه دوست و متحد باشد
- ۳- نمیتواند به فردی که در موردش بدگویی شده اطمینان کند.
- ۴- غیبت موجب از بین رفتن انگیزه انسان خطاکار برای ترک اشتباهش میشود.
- ۵- غیبت نابودی دین انسان را در پی دارد.

۳- چه راهکارهایی برای درمان عادت زشت ناسزاگویی وجود دارد؟

۱- دوری از کسانی که فحش می دهند و عادت به این کار دارند.

۲- اندیشیدن به اینکه چه ار زشت و ناپسندی انجام می دهند.

۳- توجه داشتن به اینکه با فحش دادن چه برکاتی از زندگی آنان حذف می شود و در نهایت رستگار نمی شوند.

